

sig til endelig at lade denne Industri i nogle faa Aar blive fri for Bestatning, indtil den kommer til at arbejde under bedre Vilkaar.

Octavius Hansen: Jeg skal ligeledes tillade mig at gjøre nogle Bemærkninger med Hensyn til Nr. 31 i Betænkningen og den dermed i Forbindelse staaende Indstilling og samtidig gjøre opmærksom paa, at under Nr. 56 i Betænkningen findes omtalt et Andragende fra en Del Beboere i Obense Omegn angaaende det samme Spørgsmaal. Det vil være bemærket, at medens Udvalgets Flertal har fundet det rigtigt at henvise dette Andragende fra Landboere paa Lolland til Finantsministeren, har det derimod ikke ment, at Andragendet fra Beboerne i Obense Omegn kunde komme i Betragtning. Det forekommer mig nu, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at gjøre denne Forskjel. Med Hensyn til Sagen i Almindelighed er jeg, som vistnok mange Medlemmer af dette Thing, kommen til den Betragtning, at man er gaaet, om jeg maa bruge dette Udtryk, lidt for doktrinært frem, da vi vedtoge Loven om Bestatningen af Roesukker. Naar man derpaa vil anvende de almindelige Frihandelsprinciper, hvad navnlig det ærede Medlem for Sorø Amtss Bdie Valgkreds (Tauber) synes at være tilbøjelig til, saa overjes det vistnok, at det, hvorom der her er Tale, er at lægge en Begrænsning og Byrde paa Agerbruget, paa Landmændenes Benyttelse af deres Jord. Det er klart, at, hvis der ikke var lagt denne Skat paa Roesukker-Industrien, vilde Landmændene med langt større Fordel kunne anvende deres Jorder paa den heromhandlede Maade. Naar man nu opkaster det Spørgsmaal, hvorvidt Dyrtningen af Sukkerroer overhovedet kan anses for heldig: her tillands eller ikke, og man da maatte komme til det Resultat, at den var en Del af Agerbruget, som man ikke havde Grund til at begunstige, men maatte søge at holde ude, saa kunde jeg forstaae, at man stillede sig strengt og rigoristisk til Sagen; men jeg tror, at det er en almindelig Opfattelse blandt Landmændene, at Indførsel af Roesukker og specielt af Sukkeredyrtning vil være et betydeligt Fremstridt for vort Landbrug. Det vil være de Herrer, som ere bedre kjendte med Landbruget end jeg, bekendt, hvilke Betragtninger der leder til denne Anskuelse. Det vil jo navnlig være bekendt, at man derved for en Del vil komme til at undgaa Brak og saaledes stadig dyrke Jorden. Naar der nu er Tale om at give nogle Lettelser og at komme denne Sukkeredyrtning og Roesukkerfabrikationen til Hjælp, saa er det ikke saa meget Hensynet til selve Fabrikkerne, der her gjør sig gjældende, som det er Hensynet til de Landmænd, der ønske at komme ind paa denne Retning i deres Agerbrug. Det vil ogsaa være bemærket, at de to Andragender, der foreligge, ere fremkomne fra Land-

brugere og det ogsaa mindre Landbrugere i de Egne, hvor der er etableret Roesukkerfabriker. Hvis det nu imidlertid er Tilfældet, at det altsaa nærmest er en Smødekøkken mod Landbrugerne, baade de større og de mindre — thi jeg maa i Modsætning til det ærede Medlem for Sorø Amtss Bdie Valgkreds fremhæve, at mindre Landbrugere i ikke ringe Omfang have begyndt at dyrke Sukkerroer, i alt Fald er det en Erfaring, der er gjort ved Obense, hvorvidt det ligeledes finder Sted paa Lolland, kan jeg ikke sige —, naar det er i Landboernes Interesse, saa forekommer det mig, at den Form, som det ærede Udvalg har hentydet til som den rigtigste til at støtte Foretagendet, ikke er meget heldig. Formen er nemlig en direkte Hjælp eller Understøttelse til Fabrikken, og denne er ovenikøbet fremstillet i en saadan Form, at den kun kan komme til Anvendelse paa den ene her i Landet bestaaende Fabrik, men ikke paa den anden. Vil man overhovedet ind paa denne Understøttelse af Roesukkerfabrikationen, maa man gjøre det under en saadan Form, at Understøttelsen direkte kommer Agerbruget til gode og kommer til at virke ens paa alle Steder. Det forekommer mig, at den naturlige Form vilde være den, at man ligesom stillede et Beløb til Finantsministerens Raadighed, saa at han kunde udbetale en vis Sum, formentlig 8 St. eller 16 Dre eller et lignende Beløb, som han kunde finde passende, til Enhver, som afleverede et Centner Roer paa vedkommende Fabrik. Der er jo nemlig i de forløbne Aar gjort en Erfaring, som man ikke havde, dengang man vedtog Loven, og som synes at give Sagen en noget anden Stikelse; det er den, at den store Vanskelighed, som denne Sag har at kæmpe mod, er Vanskeligheden ved at skaffe Roerne, Naastoffet tilvoie. Der synes at være gjort den Erfaring, at Fabrikkerne i og for sig kunne betale sig, naar det blot blev muligt at bringe Landmændene til at overvinde de Vanskeligheder, som ere tilstede for at kaste sig over denne Gren af Agerbruget. Jeg tror, at det er let forklarligt, hvad der saaledes har afholdt Landmændene fra i større Omfang at give sig til at dyrke Sukkerroer: Det er en ny Gren af Agerbruget, der, som alt Uvant, har særlig Vanskelighed ved at trænge ind hos Landbostanden, der vel er mere konservativ end nogen anden Stand her i Landet, det er en Retning af Agerbruget, som fordrer betydelig større Driftsudgifter end andet Agerbrug; der er vistnok tillige en vis Frygt hos endel Landmænd for at dyrke Sukkerroer istedetfor at bruge Brak, idet man derved formentlig vil forringe Jorden og berøve den noget af dens Kraft. Dette er, efter hvad kyndige Landmænd udtale, en Misforstaaelse; men det er en Frygt, som er tilstede i høi Grad. Og endelig er der en Omstændighed, som navnlig vil komme i Betragtning i Begyndelsen, forinden en saadan Retning af Agerbruget faar Indpas, den nemlig, at man meget let kan komme til at